

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991. – 259 с.
2. Кабалецкий Д. Воспитание ума и сердца. – М.: Просвещение, 1981. – 250 с.
3. Неменский Б.М. Мудрость красоты. – М., 1987. – 154 с.
4. Сухомлинський В.О. Проблема виховання всебічно розвиненої особистості //Вибрані твори: в 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 1. – 310 с.
5. Теплов Б.М. Психологические вопросы художественного воспитания / Изд. АПН РСФСР. – 1947. – Вып. 2. – 240 с.
6. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. – М. – Л., 1977. – 222 с.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2010

УДК 372.878

Тамара Турчин, кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

У статті проблема модернізації розглядається як одна з ключових у теорії музичної педагогіки. Розкривається сутність, умови, напрямки процесу модернізації в художній освіті, які спричинені сучасними вимогами суспільства.

Ключові слова: модернізація, початкова музична освіта, інноваційна діяльність.

В статье проблема модернизации рассматривается как одна из приоритетных в теории музыкальной педагогики. Раскрывается суть, условия, направления процесса модернизации в художественном образовании, которые вызваны современными требованиями общества.

Ключевые слова: модернизация, начальное музыкальное образование, инновационная деятельность.

In the article the problem of modernization is examined as one of key in the theory of musical pedagogics. Essence, terms, opens up, directions of process modernizations in artistic education, which are caused the modern requirements of society.

Key words: modernization, primary musical education, innovative activity.

Постановка проблеми. Інтеграція та глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються у світі, перспективи розвитку української держави на найближче десятиліття вимагають оновлення системи освіти. Це примушує змінювати та переосмислювати всі фактори, від яких залежить якість навчально-виховного процесу: структуру, зміст, методи, форми навчання й виховання, система контролю й оцінювання, стиль відносин, взаємовідповідальність учасників процесу, напрями фахової підготовки.

Аналізуючи стан освіти відповідно до вимог суспільства, до темпів росту культурного, наукового потенціалу, слід зазначити, що за багатьма позиціями її рівень як за об'єктивними, так і за суб'єктивними вимогами не відповідає потребам сьогодення. На сьогодні початкова освіта має ряд серйозних вад: недостатній рівень підготовки учнів, зумовлений як змістом та якістю викладання предметів у підручниках, змістом навчальних програм, так і малою кількістю часу, який відводиться на її вивчення. Цей недолік досить значний, якщо враховувати

перспективи залучення дітей до вивчення нових інформаційних технологій, темпи росту точних наук і новітніх технологій тощо. Другий недолік – недостатня увага до культурного розвитку дитини як майбутнього носія нових суспільних відносин, різнобічно розвиненої особистості.

У школі мають місце подвійні стандарти у взаєминах учитель – учень. Репетиторство, “добровільні внески” на потреби школи перетворюють освіту на платну. Очевидно, що систему надання навчальним закладам платних послуг потрібно привести у відповідність до норм чинного законодавства, забезпечивши контроль за якістю платних послуг та їхньою прозорістю.

Незважаючи на те, що школа, особливо в селі, є центром громадського життя, скорочується обсяг позакласної роботи, зміщується кількість гуртків так само, як і мережа позашкільних закладів. У результаті свій вільний час багато дітей проводять на вулиці, де зустрічаються з не кращими зразками поведінки, тому зростає злочинність, наркоманія, алкоголізм.

Особливої уваги заслуговує сучасна психолого-педагогічна, методична та інформаційно-

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

комунікативна підготовка майбутнього вчителя. Зростання авторитету вчителя, надання йому можливості вдосконалювати кваліфікацію, мають зробити його головною дійовою особою в процесі модернізації освіти.

Освіта в Україні має бути позбавлена цих недоліків і тому на сьогодні істотно необхідною є якісна модернізація освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Основні напрями вдосконалення освіти ґрунтуються на концептуальних основах філософів, психологів, педагогів (В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, В. Кремень, П. Саух, А. Хуторський та ін.). У сенсі оновлення освіти щодо створення найкращих умов для розвитку психічних, фізичних і моральних можливостей дитини, формування в неї гуманних рис особистості Г. Баллом висловлена ідея уміння індивіда прогнозувати і контролювати свою діяльність. Питанням формування навичок спілкування засобами мистецтва, впливу мистецтва на розвиток особистості педагогів, учнів, студентів присвячені праці Л. Масол, Н. Миропольської, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Шевнюк, О. Щолокової та ін. Проведенню і творчому застосуванню здобутків інноваційних реформ допомагає надання їм національного характеру. Обґрунтуванню провідних ідей вітчизняної педагогіки та її орієнтація на кращі світові традиції сприяють дисертаційні дослідження нашими сучасниками досвіду відомих учених, які в минулому зробили суттєвий внесок у розвиток національної освіти і виховання – О. Барвінського, А. Волошина, А. Животко, С. Сірополько, І. Стешенка та ін.

Мета статті полягає в тому, щоб в якісний спосіб охарактеризувати ті складові, завдяки яким має проходити процес модернізації початкової музичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Модернізація – це процес удосконалення, оновлення об'єкта у відповідності з новими вимогами і нормами, показниками якості; це перехід від традиційного до сучасного. Модернізація припускає створення сучасної системи з індивідуалізацією створюючих її зусиль, підвищенням ролі творчого начала в діяльності.

Реформа освіти після 1991 року продемонструвала, що причиною багатьох недоліків при їх здійсненні, приводом для соціального невдоволення значної частини населення, проявом молодіжного екстремізму є морально-психологічна, ідеологічна, соціокультурна незабезпеченість процесу реформ. З самого початку не було уточнено, що менталітет нації

може породжувати вектори, що виключають один одного як силу, що рухається, або консервативну силу соціальних перетворень. Нині політичними і економічними елітами країн недооцінюється *ментальний ресурс нації як потенціальний каталізатор модернізаційних процесів*, як важливий фактор національного і цивілізаційного розвитку країни [3]. У нашому дослідженні нова українська ментальність трактується не як абстракція, народжена в дискусіях учених-гумантаріїв, а як дієвий інноваційний ресурс модернізації вітчизняної освіти, що використовується в інтересах стійкого, динамічного розвитку українського суспільства.

У глобалізаційному світі освіта і наука стали визначальним чинником людського розвитку і є безальтернативним засобом національного самоутвердження. Усвідомлюючи важливість володіння якісною освітою, більшість країн світу оголошує проблему національним пріоритетом і передумовою власної національної безпеки. Модернізація освіти і науки, впливаючи на всі форми організації мікросоціальної системи, на всі її структурні елементи, є універсальним фактором розвитку країни, її технологічної, військової, екологічної та аксіологічної безпеки. Основною стратегією модернізації освіти є досягнення нової якості освіти – якості, що відповідає сучасним соціально-економічним умовам країни і основним напрямкам її розвитку. Якість освіти – це багатовимірна модель соціальних норм і вимог до особистості, яка реалізує їх на усіх етапах навчання людини, і оцінюється як суспільний ідеал освіченості людини; як результат її навчальної діяльності; як критерій ефективності функціонування освітньої системи. Необхідність оновлення в освіті зумовлюється змінами в суспільному житті, новими вимогами до особистості, а саме: відповідальністю і ініціативністю, сформованістю цінностей і основних соціально-важливих компетенцій, адаптивністю до умов, що постійно змінюються. Зокрема, на теперішній час в освіті зміни мають відбуватися наступним чином: від трансляції готових узагальнених знань – до особистісних цінностей; від перевірки пам'яті – до здатності мислити; від авторитарного стилю мислення – до співпраці між учасниками освітнього процесу. Ми вважаємо, що модернізацію в освіті слід здійснити не задля руху в Болонський процес, а з метою підвищення рівня якості освіти, яка б забезпечила життєвий успіх людини. Однією з головних соціально-філософських підвалин стратегії модернізації українського суспільства має стати соціально-освітня детермінізм, який

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

виступав би не запереченням, а новою фазою розвитку детермінізму соціально-економічного, що означає не відмову від визнання важливої ролі економічного фактору в оновленні суспільства, а архіважливого значення освіти у формуванні економіки як фундаментальної основи суспільного життя.

Системність і цілісність процесу модернізації школи залежить від того, наскільки його організатори уявляють собі, по-перше, мету, на яку працює існуюча система освіти, по-друге, мету, до реалізації якої необхідно перейти. Відсутність розуміння сутності модернізації, – одна з причин, завдяки якій усі широкомасштабні експерименти є недостатньо успішними. Ми вважаємо, що сучасний науковий підхід до формування освітньої мети полягає в тому, щоб давати опис мети через продукт, який отримується в результаті діяльності. Мета модернізації була б більш яснішою, якби стосувалась конкретних елементів системи освіти: її змісту, структури, технології, контролю. У документах, які повинні регулювати хід модернізації, мета перетворень має описуватись у вигляді спрямування діяльності. Програма модернізації припускає, що установи освіти не тільки зберігають право на самостійність, а й зобов'язані реалізувати це право, тому що, модернізація сприяє розширенню питань, з яких установи освіти можуть і повинні приймати самостійне рішення.

Модернізація – це результат творчого процесу, творчих дій, які в кожній культурі, на кожному конкретно-історичному етапі несуть у собі певний елемент новизни. Уведення нового в освітній процес, засвоєння педагогами більш ефективних педагогічних технологій, ідей, принципів, удосконалення механізмів інноваційної діяльності та ефективність нововведень, унаслідок яких зміни в будь-якій системі переходять з одного стану в інший слугують підвищенню якості освіти і є запорукою успішних процесів модернізації системи освіти. За таких умов формується різнобічно розвинена особистість, здатна реалізувати свій творчий потенціал у динамічних соціально-культурних умовах, як в особистих життєвих інтересах, так і в інтересах суспільства.

Модернізація освіти має також торкатись питань оцінки ефективності впровадження інновацій. Наприклад, О. Козаренко підготував цикл фортепіанних концертів, в яких пропагує красу, національну гідність творів М. Лисенка. Б. Деменко записав на диск цикл прелюдій Б. Лятошинського, які передають національну ментальність, культурно-історичні традиції рідного народу.

Модернізація як перетворення передбачає висунення і обговорення нових пріоритетів. Для того щоб відповідати новій філософії, необхідно розуміти пріоритети – тобто направленість на розвиток, ріст, розширення можливостей освітньої діяльності, на саморух. Дія нових факторів і підходів, зокрема в європейському освітньому просторі, засвідчує, що серед чільних пріоритетів – зорієнтованість освіти на культуру, зокрема національну, як і загальні цілі школи України – виховувати національно свідомого громадянина. На відміну від попередньої системи освіти з її політико-ідеологічними завданнями денаціоналізації особистості не могла реалізуватися зазначена мета. Завдання нинішньої – надати освіті стимулюючого фактору для української економіки, яка б сприяла активним процесам становлення українського громадянського суспільства і консолідації нації і здійснювалась не тільки на уроках суспільних та природничих дисциплін, але й у сфері музичного мистецтва. Кінцева мета оцінки ефективності й якості роботи школи полягає в тому, щоб допомогти адміністрації і педагогічному колективу виявити не тільки витоки виникнення проблем, але й сильні сторони школи, її потенціальні можливості та ресурси для подальшого розвитку (створення інноваційної програми школи, пошук шляхів та засобів з удосконалення навчальних цілей, науково-обґрунтовані розробки, що дозволяють визначити реалістичний образ майбутньої школи і спроектувати поетапний перехід до неї, спираючись на існуючу реальність).

Одним з пріоритетів оновлення змісту освіти є значно ширше, ніж дотепер визначення ролі мистецтва в особистісному становленні людини. Мистецтво покликане забезпечити формування духовного світу людини. Функція мистецтва полягає в тому, щоб ввести людину у світ прекрасного і допомогти виховати особисте ставлення не на базі випадкових уявлень про оточення його спілкування, а на більш багатому, складному фундаменті пізнання людської культури, на свідомому виборі того, що для нього близьке. Для школи предмети з області “Мистецтво” – це предмети, які побудовані на розкриття почуттів людей. І якщо йде мова про духовний розвиток особистості в умовах модернізації школи, то і пріоритети в цій області повинні бути іншими. У зв'язку з модернізацією освіти на предмети мистецтва покладається завдання більш повного використання морального потенціалу мистецтва як засобу формування і розвитку естетичних принципів і ідеалів з метою духовного розвитку особистості. В умовах

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

модернізації музичної освіти виникла необхідність внесення принципових змін у матеріально-технічне оснащення кабінету музики, які включають у себе: різні музичні інструменти, музичний центр з СД і караоке, телевізор, відеомагнітофон, комплект гучних інструментів, синтезатор, персональний комп'ютер тощо; фонотеку, яка містить диски з різною музикою; відеофільми про композиторів, слайди, музичні комп'ютерні програми. Але без допомоги адміністрації школи, міського і обласного керівництва, творчих учителів розв'язати проблему в освітній області "Музика" неможливо. Це означає, що унеможлиблюється реалізація західноукраїнського компоненту національної ідеї, коли переважаючий розвиток освіти – основа економічного, культурного, інтелектуального, громадського розвитку суспільства і держави. Саме політична воля, усвідомлення владою необхідності мати освічене суспільство забезпечить успіх модернізації системи відповідно до вимог часу.

Сутність процесу модернізації в художній освіті полягає не просто у вдосконаленні змісту і організації навчання мистецтва, а у впровадженні оновлень такого характеру, яке об'єктивно спричинено сучасними вимогами. Серед них першорядного значення набувають:

1. Зміна соціальної ситуації, що впливає на орієнтири і характер навчання музики (розвиток ринкової економіки, актуальність урахування регіональних потреб, створення моделі навчання з позицій загальноєвропейських стандартів).

2. Розвиток науково-методичної думки в галузі музичної освіти, що дає змогу підняти її на новий щабель. На сьогодні теоретично осмислені такі проблеми, як значення самостійної роботи та спрямованості на постійну самоосвіту для мистецького розвитку особистості, подолання перебільшеного інтелектуалізму в методиці викладання мистецьких дисциплін, з'ясування ролі національних важелів у мистецькому навчанні.

3. Накопичення практичного досвіду, яке уможливило вдосконалення навчально-виховного процесу з мистецьких дисциплін [3, 4].

Методи модернізації як системи оновлення музичної педагогіки у світлі сучасних вимог включають: аналіз суспільних вимог у зіставленні з потребами особистісного розвитку учнів; вивчення, узагальнення теоретико-практичних надбань і виявлення на цій основі найважливіших, найхарактерніших для даного періоду перспективних ліній розвитку музичної педагогіки.

Пріоритетними напрямками модернізації музичної освіти ми вважаємо: створення

адаптивних технологій музичного розвитку особистості; розробка комунікативних аспектів стратегії музичного навчання; визначення акмеологічних основ забезпечення розвитку методичної думки з музичної дисципліни; з'ясування розвивального потенціалу і методики застосування герменевтичних підходів у практиці музичного розвитку особистості, досягнення гедоністичної спрямованості музичного навчання.

Важливим напрямком модернізації мистецької освіти є впровадження діалогічного способу навчання. У зв'язку зі стрімкими світовими процесами, глобальними змінами, що нині відбуваються, системи, які забезпечують соціальну адаптацію людини (в частковості, система освіти), не встигають пристосуватися до росту об'ємів інформації, до змін її структури і функції. Опора на стабільні за своєю суттю орієнтири, що націлені на передачу і засвоєння готового знання не залишають учню можливості бути успішними в сучасному світі. Якщо раніше учень мав адаптуватися до навколишнього буття, то на сьогодні він активний, рівноправний учасник змін. В основі сучасного освітнього процесу покладено завдання не тільки пасивної адаптації, скільки адаптації активної з формуванням здатності до неперервної самозміни, відповідно її культурним, психологічним, фізичним особливостям [4, 109].

Важливим напрямком модернізації музичної освіти в ряд з діалогічним має стати впровадження адаптивних технологій з проектуванням мети і завдань музичного розвитку кожного учня, вибору змісту завдання (зокрема репертуару), які відповідали б не тільки загальним вимогам, а, передусім, потребам і особливостям художньо-естетичного розвитку кожного учня. Адаптивна методика не звільняє педагога від переходу на суб'єкт-суб'єкту взаємодію з учнем, зміщенням акцентів на співтворчість, її можна інтерпретувати як провідний засіб реалізації радикальної індивідуалізації музичного навчання, що передбачає створення умов для виявлення рівня і якості своєрідності художніх задатків і здібностей учня, для перспективного планування і керованого формування індивідуальних естетичних потреб, інтересів, ідеалів і смаків, тобто сфери ціннісних орієнтацій учня в галузі музики; для індивідуальноспрямованого розвитку музичної компетенції і здатності до творчої самореалізації учня. Дієвість адаптивних важелів для групового навчання набуває значення при внесенні коректив до змісту і структури навчальних планів музичних закладів.

Створення і впровадження адаптивних

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

методик у систему музичного навчання стосується також розробки комунікативних аспектів навчальної стратегії з музичних дисциплін. Упровадження різноманітних форм діалогу та партнерських стосунків між учителем і учнем, відхід від авторитарності, не пригнічення власного “Я” учня, розвиток творчих здібностей та самостійності в питаннях опанування музичних явищ – усе це вимагає від учителів оволодіння комунікативними технологіями організації навчально-виховного процесу і мовної культури, що допомагає учителю адекватно виразити власні наміри, сприяє налагодженню стосунків з учнями.

Визначення модернізаційних підходів у музичній педагогіці неможливо без окреслення можливостей герменевтичного підходу, що являє собою одну з форм осмислення та глибокого розуміння знань з урахуванням соціально-культурних традицій, а також особистісного художньо-творчого досвіду суб'єкта. У традиційній музичній педагогіці переважають раціонально-узагальнюючі трактовки музичного матеріалу, нормативне ставлення до музичних творів, що нерідко призводить до мистецтвознавчих штампів у навчанні. Герменевтичний підхід у системі музичного навчання передбачає активізацію самостійного оцінного ставлення учнів до музичних образів, залучення їх до усвідомлення духовного досвіду людства, закладеного в художніх образах, як засіб залучення учнів до уявного діалогу з автором твору, до виявлення особистісного смислу спілкування з мистецтвом.

У підготовці майбутнього учителя музики істотні три герменевтичних метапринципи:

1. Організація простору розуміння в педагогічній і пізнавальній діяльності при взаємодії “учитель – учень”.
2. Установлення взаєморозуміння між учасниками педагогічного процесу при міжособистісному спілкуванні на основі діалогічності, рефлексії, толерантності, емпатії.
3. Адекватна оцінка, розуміння закладеного сенсу, змісту музичного твору й відповідна йому інтерпретація [1, 17].

У зміст модернізації освіти входять і акмеологічні підходи до розробки методик навчання музики. Основним засобом розробки акмеологічних підходів у музичній педагогіці виступає абстрагування, а найбільше – один з її різновидів – ідеалізація. За допомогою абстракції можна уявити досліджуване педагогічне явище в особливій формі, у вигляді подумки сконструйованого ідеалізованого об'єкта.

Застосування методу ідеалізації при створенні методики музичного навчання дозволяє представити її у вигляді такої системи, що відповідає таким критеріям: бездоганність, довершеність, гармонійність, результативність. Не лише теоретичні, а й практичні аспекти педагогічної акмеології визначають модернізаційні напрямки розвитку мистецької освіти. Сміслові ядро акмеологічних засад музичної методики виступає мірилом досконалості і сприяє визначенню прогностичних напрямів у навчанні мистецтва.

Модернізаційні процеси в музичній педагогіці будуть проходити більш вдало завдяки застосуванню гедоністичного спрямування навчання, яке має на меті акцентування ролі естетичної насолоди в сприйнятті і творенні музики. Гедоністичний напрям у загальній системі модернізації музичної освіти може бути визнаний, тому що розвивальні можливості музичної діяльності зреалізуються за умови стимулювання в учнів особливого естетичного ставлення до музичних явищ. Поза гедоністичним ставленням процес сприймання і творення музики є не тільки неповним, але й взагалі не відбувається.

Педагогічними важелями, що сприяють розвитку в учнів гедоністичного ставлення до музики, мають стати ті, які пов'язані з досягненням, усвідомленням і розумінням художньо-виражального значення формотворчих засобів музики. Єдність змісту і форми, стильові засади творчості композиторів, неповторність застосування засобів виразності, мають не тільки раціонально сприйматись учнями, а й будуть досягнуті шляхом гедоністичного ставлення до музики.

Висновки. Отже, модернізація музичної освіти зумовлена потребою стимулювання інноваційної активності в галузі музичної педагогіки, спричиненою потребами суспільства. За допомогою адаптивного, гедоністичного, герменевтичного підходів в учнів увесь пізнавальний процес повинен перейти в якісно нове русло – навчатися переводити переживання (настрій, почуття, емоцію) спочатку в абстрактні моделі, а потім і в реальні (у звуці, слові, інтонації голосу, міміці, жестах, русі, у підборі із життя і мистецтва аналогів, що пояснюють явища). Модернізаційні процеси в музичній педагогіці не передбачають авторитарного способу спілкування, а впровадження діалогічних стосунків між учителем і учнем, що спонукає учнів до висловлення власних вражень, утвердження особистого “Я”, створення умов

ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

для виокремлення, ефективного навчання і творчого розвитку дітей.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в підтримці особистого вектору освіти, особистий компонент, що веде за собою розробку нового формату змістових основ їх упровадження, визначення організаційно-структурних чинників модернізації навчально-виховного процесу.

1. Линенко А.Ф. Герменевтичний підхід у підготовці вчителя музики / А.Ф. Линенко // Мистецька освіта : сучасний стан і перспективи. – 2006. – Ч.1. – С. 17.

2. Падалка Г.М. Модернізація мистецької освіти як наукова проблема / Г.М. Падалка // Мистецька освіта : сучасний стан і перспективи. – 2006. – Ч.1. – С. 4.

3. Панарин А.С. Процессы модернизации и менталитет: Из материалов Круглого стола "Российская ментальность" / А.С. Панарин // Вопросы философии. – 1994. – № 1. – С. 13.

4. Хуторський А.В., Король А.Д. Диалогичность как проблема современного образования (философско-методологический аспект) / А.В. Хуторський // Вопросы философии. – 2008. – № 4. – С. 109.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2010

УДК 37.016(09):78.03(477)

Наталія Сулаєва, кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант Полтавського державного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються особливості збереження української музичної культури в різні історичні періоди розвитку держави, висвітлюються передумови виникнення неформальної музичної освіти в Україні.

Ключові слова: неформальна освіта, неформальна музична освіта, українське народне мистецтво, народна пісня, музичні інструменти.

В статье рассматриваются особенности сохранения украинской музыкальной культуры в разные исторические периоды развития государства, раскрываются предпосылки возникновения неформального музыкального образования в Украине.

Ключевые слова: неформальное образование, неформальное музыкальное образование, украинское народное искусство, музыкальные инструменты.

The features of maintain of Ukrainian musical culture during different historical periods of country's development are analyzed in the article. The steps of presentation of informal musical education in Ukraine are opened.

Key words: informal education, informal musical education, Ukrainian folk art, folk song, musical instrument.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій. Музична освіта є одним з важливих компонентів цілісного духовного розвитку особистості, сприяє повнішому розкриттю її можливостей, талантів, здібностей, самоактуалізації та самореалізації. Вона розглядається як складова системи мистецької освіти. У нашій державі остання має глибокі корені, адже Україна подарувала світові геніальних митців і педагогів – Григорія Сковороду, Григорія Ващенко, Василя Кричевського, Олександра Кошиця, Соломію Крушельницьку, Давида Ойстраха, Володимира Горовиця, Олександра Архипенка та багато інших.

Тому питанням ролі мистецької освіти як засобу розвитку особистості присвячено значну кількість праць вітчизняних науковців І. Зязюна, Л. Масол, Н. Миропольської, О. Олексюк,

О. Рудницької, О. Ростовського, Г. Падалки, О. Щолокової тощо. Культурологічні аспекти системи мистецької освіти України представлені в дослідженнях С. Волкова, Л. Кондрацької, Н. Миропольської, О. Рудницької, О. Шевнюк, О. Щолокової.

Термін "мистецька освіта" введений в обіг педагогічної науки доктором педагогічних наук, професором, О. Рудницькою, яка підкреслювала, що значення мистецької освіти полягає в розкритті сутності, світоглядних функцій та місця мистецтва в загальній системі людської культури та освіти; зміні акцентів у співвідношеннях традиційних для освіти компонентів діалогічних пар та надання пріоритетності емоційно-почуттєвому розвитку особистості перед розумовим; задоволення її духовних потреб перед прагматичним споживанням мистецтва [10, 25].

Вітчизняні науковці О. Комаровська та Л. Масол в енциклопедії освіти 2009 року,